

» » » RECENZJE » » »  
**Artur Lis**

# „Ewolucja prawa polskiego w dobie globalizacji”

*Recenzja monografii, red. Dominik Tyrawa, Wydawnictwo KUL, Lublin 2013, ss. 262.*

Pojawienie się na rynku monografii poświęconej ewolucji prawa polskiego w dobie globalizacji trzeba przyjąć z dużą satysfakcją. Tytułowa problematyka należy do aktualnych i nośnych także w literaturze zagranicznej. Recenzowana publikacja wydana została w ramach Katedry Prawa Międzynarodowego Wydziału Zamiejscowego Prawa i Nauk o Gospodarce w Stalowej Woli Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. We wstępie prezentowanego zbioru czytamy „Tak szerokie ujęcie tytułowego problemu, z jednoczesnym wskazaniem konieczności dalszego prowadzenia badań w tym zakresie ukazuje, iż globalizacja to bardzo aktualne zagadnienie. To właśnie ona, jako jeden z głównych czynników czy źródeł, determinuje zmiany w poszczególnych podsystemach prawa, dominując niejako nad wewnętrznymi inspiracjami zmian. Zaobserwować można daleko idące napięcie na linii rozwiązań (źródeł działania) zewnętrznych a rozwiązań (źródeł działania) wewnętrznych. Tak więc ewolucja prawa polskiego w dobie globalizacji, to nie tylko problem teoretyczny, ale praktyczny, który

winien być w sposób zdecydowany podkreślany zwłaszcza na tle norm konstytucyjnych (konstytucyjna zasada przychylności prawu i integracji międzynarodowej), zobowiązań prawnomiędzynarodowych Rzeczypospolitej Polskiej, jak i poszczególnych gałęzi (dziedzin) prawa”.

W pierwszym artykule pt. „Ontologiczne uwarunkowania ewolucji prawa pozytywnego. Analiza filozoficznoprawna” Łukasz Pikuła podkreśla, że prawo musi być stabilne, ale nie może być niezmiennie. Niezmienny porządek prawny zamykałby drogi do postępu, mobilności, innowacji i zmian społecznych.

Kolejny referat pt. „Prawo do sądu (rzetelnego procesu sądowego) i jego ochrona w prawie krajowym i międzynarodowym” przygotował Mirosław Karpiuk. Zauważył, iż zagwarantowanie tego prawa nie odbywa się wyłącznie poprzez umożliwienie rozpatrzenia określonej kategorii spraw przez sądy i ustanowienie zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego. Dostęp do sądu musi mieć postać realną, która urzeczywistnia się m. in. poprzez odpowiednie terminy, umożliwiające nie tylko złożenie środka

zaskarżenia, ale również merytorycznie właściwe jego przygotowanie, czy poprzez takie rozłożenie kosztów, które z punktu widzenia statusu materialnego strony pozwoli jej skutecznie dochodzić swoich praw przed sądem.

„Ewolucja kompetencji parlamentu polskiego po wejściu do Unii Europejskiej” to zagadnienie opracowane przez Iwonę Butryn. Autorka podkreśliła, że Traktat z Lizbony przewidział nowe kompetencje dla parlamentów krajowych, zmniejszające zjawisko „deficytu demokratycznego” takie, jak: współpraca z rządem w zakresie stanowienia prawa UE oraz w zakresie tworzenia prawa polskiego wykonującego prawo UE, otrzymywanie od instytucji Unii informacji oraz projektów aktów prawodawczych Unii, czuwanie nad poszanowaniem zasady pomocniczości, uczestniczenie w ramach Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości, w mechanizmach oceniających wykonanie polityk Unii w tej dziedzinie, uczestniczenie w procedurach zmiany traktatów oraz otrzymywanie informacji na temat wniosków o przystąpienie do UE.

Następny artykuł autorstwa Grzegorza Kowalskiego zatytułowano „Z problematyki realizacji w szkołach polskich konstytucyjnego obowiązku nauki przez cudzoziemców mieszkających w Rzeczypospolitej Polskiej”. Obowiązek władz publicznych zapewnienia powszechnego i równego dostępu do wykształcenia ustrojodawca w ust. 4 art. 70 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U.1997.78.483) odnosi jedynie do obywateli polskich. Podobnie art. 1 pkt 1 ustawy o systemie oświaty (Dz.U.2004.256.2572 t.j.) stanowi, iż system oświaty zapewnia

w szczególności realizację prawa każdego obywatela polskiego do kształcenia, a także prawa dzieci i młodzieży do wychowania oraz opieki odpowiednio do wieku i osiągniętego rozwoju. Niemniej jednak przedstawione i omówione wyżej rozwiązania polskiego prawa oświatowego wskazują na chęć zapewnienia powszechnego i równego dostępu do wykształcenia także tym cudzoziemcom, którzy podlegają w Polsce konstytucyjnemu obowiązkowi nauki do ukończenia 18. roku życia.

Artykuł Krzysztofa Chochowskiego podejmuje „Ewolucję polskiego prawa urzędniczego w dobie globalizacji”. Rodzimy model prawa urzędniczego ulega nieustannym przeobrażeniom, na które ma wpływ proces globalizacji oraz postępująca integracja na kontynencie europejskim. Konkludując, autor podkreślił, iż pomimo ujednolicania niektórych rozwiązań z zakresu prawa urzędniczego, nie jest możliwe w bliższej perspektywie doprowadzenie do pełnej konwergencji modeli prawa urzędniczego.

„Ewolucja ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej adwokata” to temat interesującej pracy Pawła Buconia. Obowiązujące ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej adwokatów w Polsce są wynikiem globalnych tendencji rozwijających się w prawodawstwie już od połowy XX wieku. W razie zawarcia ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wystąpienie przewidzianego w niej wypadku ubezpieczeniowego wywołuje ten skutek, że ubezpieczony może liczyć na zwolnienie go przez ubezpieczyciela z obowiązku zapłaty odszkodowania należnego poszkodowanemu. Obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej z tytułu

świadczonej przez adwokata pomocy prawnej pozwala osobie poszkodowanej w wyniku działania lub zaniechania ubezpieczonego uzyskać pełną rekompensatę szkody, a jednocześnie chroni majątek ubezpieczonego.

Kolejny artykuł recenzowanej publikacji „Prawne formy zaspokajania potrzeb lokalowych rodziny przez spółdzielnię mieszkaniową” został przygotowany przez Martę Stepnowską-Michaluk. W podsumowaniu autorka zauważyła, że w działalności spółdzielni mieszkaniowej dopuszczalne są wszelkie konstrukcje prawne występujące w obrocie gospodarczym i konsumenckim, na mocy których spółdzielnia jako właściciel oddaje określonemu podmiotowi lokal do korzystania w zamian za świadczenie o charakterze pieniężnym lub niepieniężnym, zwłaszcza w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych rodziny.

Wiele cennych uwag znajdzie czytelnik w szkicu Barbary Lubas pt. „Działanie podmiotów gospodarczych w kontekście ewolucji uregulowań prawnych prawa polskiego i wspólnotowego”. Autorka zwróciła uwagę, że jeżeli chce się jak najbardziej efektywnie korzystać z przyznanych praw, to należy je przede wszystkim dobrze poznać. Niestety, praktyka z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej na Jednolitym Rynku często pokazuje, że przedsiębiorcy nie do końca mają wiedzę na temat aspektów prawnych funkcjonowania ich firm w realiach unijnych.

Tekst pt. „Uznawanie kwalifikacji zawodowych i świadczenie usług transgranicznych na przykładzie zawodu inżyniera budowlanego” wyszedł spod pióra Joanny Smarż. Podkreśliła ona, iż rynek Unii Europejskiej staje się w coraz większym stopniu

rynkiem usług, na którym będą zyskiwać usługi wymagające wysokich kwalifikacji zawodowych, w tym usługi profesjonalne świadczone przez inżynierów budownictwa. Mimo wielu przepisów prawa międzynarodowego, które w swoim założeniu miały się przyczynić do eliminacji wszelkich barier w sektorze usług, jak również sfinalizowania procesu tworzenia rynku wewnętrznego, inżynierowie budownictwa planujący wykonywać swój zawód poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej napotykają różnorodne problemy. Kończąc autorka podniosła, iż należy bez wątplenia kontynuować dalsze prace nad usunięciem barier.

Artykuł autorstwa Katarzyny Kułak-Krzyśiak podejmuje „Bezczynności oraz przewlekłe prowadzenie postępowania przez organy administracji publicznej w dobie globalizacji”. Pozytywnym skutkiem społecznym tejże zmiany art. 149 w ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U.2012.270 t.j.) poprzez dodanie paragrafu 2 jest przeciwdziałanie przewlekłości postępowań administracyjnych, co przyczynia się do skuteczniejszego egzekwowania prawa każdej osoby do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki. Należy zaznaczyć, że w dobie globalizacji oraz nieustannie zmieniającego się prawa szybkość, poprawność oraz skuteczność działania organów administracji publicznej ma niebagatelne znaczenie.

W dalszej części książki znajduje się artykuł Adama Balickiego „Wpływ tendencji unijnych na zmiany w polskim modelu oświaty”. Autor zauważył, iż Unia Europejska nie wymusza konkretnych zmian w systemie polskiej oświaty, jej polityka niewątpliwie

wpływa na kształt systemu oświaty w Polsce. Wpływ ten jest widoczny w zmianach treści nauczania, zmianach w kształceniu zawodowym i ogólnym.

Ukoronowaniem recenzowanej publikacji jest praca Dominika Tyrawy nt. „Standaryzacja zewnętrzna prawa administracyjnego i działania administracji publicznej w Polsce jako przykład globalizacji”. Badacz ten zaznacza: „Jako przejaw szczególnej globalizacji można wskazać standaryzację zewnętrzną prawa, w tym konkretnym przypadku scharakteryzowaną na podstawie prawa administracyjnego i działania administracji publicznej. Przywołane przykłady w sposób jednoznaczny wskazują, iż rośnie wpływ rozwiązań prawnoustrojowych powstałych poza systemem prawa polskiego. Prawo staje się systemem naczyń połączonych, gdzie pewne rozwiązania modelowe – standardy prawne, dookreślają porządki szczególne. A od takiego założenia już tylko krok do definiowania prawa globalnego, w tym przypadku globalnego prawa administracyjnego i działania administracji publicznej”.

Zamykający tom artykuł dotyczący „Ewolucji zadań własnych samorządu terytorialnego na szczeblu gminy w latach 1990-2012” opracował Piotr Tyrawa. Podsumowując, autor stwierdził, iż wpływ globalizacji jest widoczny na wielu płaszczyznach życia, nie tylko społecznego, ale także kulturalnego, ekonomicznego i gospodarczego. Zależności te znajdują swoje odzwierciedlenie także

w aktach prawnych, które muszą być dostosowywane do aktualnie stawianych wymagań.

Treść poszczególnych artykułów jest z oczywistych powodów nieporównywalnie bogatsza niż powyższe uwagi. Przytoczone tytuły artykułów pokazują, że zawarta w nich problematyka jest różnorodna i bogata w swej treści, a przez to wyjątkowo interesująca. Z dużą pewnością możemy przyjąć, że będzie ożywcza i inspirująca do dalszych badań. Mimo pewnych drobnych mankamentów tomu, pozycja ta zasługuje na wysoką ocenę jakości i wartości naukowej. Czytelnik otrzymał bowiem książkę niezwykle ciekawą i rzetelnie opracowaną. Podsumowując należy stwierdzić poprawność rzeczową i logiczną prezentowanej pracy. Autorzy w sposób pogłębiony, wszechstronny i przy użyciu bogatego instrumentarium badawczego nakreślili złożoność ewolucji prawa polskiego w dobie globalizacji. Każdy artykuł publikacji zamyka podsumowanie, wykaz bibliografii oraz streszczenie w języku angielskim. Po dokonanej analizie, wydaje się, że monografia „Ewolucja prawa polskiego w dobie globalizacji” jest elaborem przeznaczonym dla szerokiego kręgu odbiorców. Jedną z najważniejszych jej zalet jest przejrzystość i zwięzłość komentarza oraz umiejętna prezentacja poszczególnych problemów. Nie sposób w krótkiej notce ocenić kompleksowo prezentowaną publikację. Książkę pod redakcją Dominika Tyrawy oceniam wysoko

## NOTA O AUTORZE

Artur Lis, dr, adiunkt Katedry Historii Prawa w Instytucie Prawa Wydziału Zamiejscowego Prawa i Nauk o Gospodarce KUL w Stalowej Woli. Kontakt: arturlis@op.pl